

155302
Biblioteca populară a Asociației „Astra“.

Anul al 29-lea.

Nr. 249.

1938.

Creangă Ion

„Soacra cu trei nurori“, „Dănilă
Prepeleac“, Capra cu trei iezi“.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Publicație periodică a „Asociației“.

Editura Asociației „Astra“, Sibiu, Strada
Tiparul Institutului de arte grafice „Daeta Traian

**„Asociațiunea pentru literatura Română
și cultura poporului român“, „ASTRA“.**

Intemeiată în 1861.

**PREȘEDINTE DE ONOARE:
M. S. Regele CAROL II.**

**Președinte activ:
Dr. Iuliu Moldovan.**

**Vice-președinte:
Dr. Gh. Moga.**

**Vice-președinte:
Dr. Gh. Preda.**

**Vice-președinte:
Dr. Sabin Erușianu.**

Comitetul central al „Asociațiunii“ numără 50 de fruntași din toate păturile societății românești.

**➡ E datoria fiecărui bun
român să sprijinească „Aso-
ciațiunea“, cunoscând publicațiile
ei și înscriindu-se de membru.**

Taxele de membru sunt următoarele:

Membru fondator al Casei Naționale, odată pentru totdeauna	Lei 5000.—
Membru fondator al „Asociațiunii“, odată pentru totdeauna	„ 1000.—
Membru pe viață al „Asociațiunii“, odată pentru totdeauna	„ 500.—
Membru activ al „Asociațiunii“, anual	„ 30.—
Membru ajut. al „Asociațiunii“, anual	„ 10.—

Biblioteca populară a Asociațiunii „Astra“.

Anul al 29-lea.

Nr. 249.

1938

Creangă Ion

„Soacra cu trei nurori“, „Dănilă
Prepeleac“, Capra cu trei iezi“.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj-Napoca

RBCFG201504398

Publicație periodică a „Asociațiunii“.

Editura Asociațiunii „Astra“, Sibiu, Strada Șaguna 6.
Tiparul Institutului de arte grafice „Dacia Trăiană“, s. a., Sibiu.

Prețul 5 Lei.

Soacra cu trei nurori.*)

Era odată o babă, care avea trei feciori nași ca niște brazi și tari de vârtute, dar slabi de minte.

O răzăște destul de mare, casa bătrânească cu toată pojiștea ei, o vie cu livadă frumoasă, vite și multe paseri alcătuiau gospodăria babel. Pe lângă acestea mai avea strânse și părăluțe albe pentru zile negre; căci lega paraua cu zece noduri și tremura după ban.

Pentru a nu răzleți feciorii de pe lângă sine, mai dură încă două case alăturate, una la dreapta și alta de-a stânga celei bătrânești. Dar tot atunci luă hotărâre nestrămutată a ținea feciorii și viitoarele nurori pe lângă sine — în casa bătrânească — și a

*) Tipărită întâia oară în „Convorbiri literare“, în anul 1875.

nu orându-i nimic pentru împărțeală până aproape de moartea sa. Așa făcu; și-i râdea inima babei, de bucurie, când gândea numai cât de fericită are să fie, ajutată de fectori și mângălată de viitoarele nurori. Ba de multeori zicea în sine: *Votu priveghea nurorile, le-oiu pune la lucru, le-oiu struni și nu le-oiu lăsa nici pas a ieși din casă, în lipsa fectorilor mei. Soacră-mea — fie-i țărna ușoară! — așa a făcut cu mine. Și bărbatul-meu — Dumnezeu să mi-l tertel! — nu s'a putut plânge că l-am înșelat sau l-am răsipit casa... deși câteodată erau bănuțele... și mă probozia... dar acum s'au trecut toate!*

Tustrei fectorii babei umblau în cărăușie și câștigau mulți bani. Celui mai mare îi veni vremea de însurat și baba simțind asta, umbla val-vârtej să-i găsească mireasă; și în cinci-șase sate, abia, abia putu ni meri una după placul ei: nu prea tânără, naltă și uscățivă, însă robace și supusă. Fectorul nu ieși din hotărîrea mamei-sa, nunta se făcu și baba își luă cămașa de soacră; ba încă netălată la gură: care însemnează că soacra nu trebuie să fie cu gura mare și să tot cârtească de toate celea.

După ce s'a sfârșit nunta, feciorii s'au dus în treaba lor, iar nora rămase cu soacra. Chiar în acea zi, cătră seară, baba începu să pule la cale vleața nurorii-sa. Pentru babă, sita nouă nu mai avea loc în cuțu. — De ce mi-am făcut clește? Ca să nu mă ard, zicea ea. Apoi se sule lute în pod și scoboară de acolo un ștubeu cu pene rămase tocmat dela răposata soacră-sa, niște chite de cânepă și vreo două dimerlii de păsat.

— Iată ce-am gândit eu, noro, că poți lucra nopțile. Piu-i în căsoaea de alături, fusele în oboroc sub pat, iar furca după horn. Când te-i sătura de strujit pene, vei pisa mălat; și când va veni bărbatu-tău dela drum, vom face plachie cu costițe de porc de cele afumate, din pod și, Doamne, bine vom mânca! Acum deodată până te-i mai odihni, ia furca în brâu și până mânt-dimineață să gătești fuloarele aceste de tors, penele de strujit și mălatul de pisat. Eu mă las puțin că mi-a trecut ctolan prin ctolan cu nunta voastră. Dar tu să știi că eu dorm tepurește; și pe lângă îți doi ochi, mai am unul la ceafă, care șade pururea deschis și cu care văd și noaptea și ziua, tot ce se face prin casă. Ai înțeles ce ți-am spus?

— Da, mămucă. Numai ceva de mâncare...

— De mâncare? O ceapă, un usturolu ș'o bucată de mămăligă rece din poliță, sânt destul pentru o nevestă tânără ca tine... Lapte, brânză, unt și ouă de-am putea scripui să ducem în târg ca să facem ceva parale; căci casa s'a mai îngreutat cu un mâncău și eu nu vreau să-mi pierd comăndul.

Apoi când înseră, baba se culcă pe pat, cu fața la părete, ca să n'o supere lumina dela opaiț, mai dând a înțelege nurori-sa că are s'o privegheze; dar somnul o cuprinsese îndată și habar n'avea de ce face noră-sa. Pe când soacra horăta, dormind dusă, blajina noră migăia prin casă, acuș la strujit pene, acuș îmbăla tortul, acuș pisa mălatul și-l vântura de buc. Și dacă *Enachi* se punea pe gene-l, ea îndată lua apă rece și-și spăla fața, ca nu cumva s'o vadă neadormita soacră și să-l bănulescă. Așa se munci biata noră până după miezul nopții; dar despre ziuă somnul o doborî și adormi și ea între pene, catere, fusele cu tort și bucul de mălatu. Baba, care se culcase odată cu găinile, se sculă cu noaptea 'n cap și începu a trânti

și-a plesni prin casă, încât biata noră, care de-abia ațipise, de voie, de nevoie, trebui să se scoale, să sărute mâna soacrei și să-i arăte ce-a lucrat. Încet, încet nora s'a dat la brazdă și baba era mulțămită cu alegerea ce-a făcut. Peste câteva zile cărăușii sosesc și tânăra nevestă văzându-și bărbățul, mai uită din cele năcazuri!

Nu trece mult și baba pune la cale și pe fectorul cel mijlociu; și-și ia un suflet de noră întocmai după chipul și asemănarea celei dintâi: cu deosebire numai, că aceasta era mai în vârstă și ceva încrucisată, dar foc de harnică.

După nuntă, fectorii se duc iarăși în cărăuște și nurorile rămân iar cu soacra acasă. După obicei, ea le dă de lucru cu măsură și cum înserează, se culcă, spuind nurorilor să fie harnice și dându-le de grijă ca nu cumva să adoarmă, că le vede ochiul cel neadormit.

Nora cea mai mare tălmăci apoi celelalte despre ochiul soacră-sa cel a-toate-văzător și așa una pe alta se îndemnau la treabă și lucrul teșta gărlă din mâinile lor. Iară soacra huzuria de bine.

Dar binele — câteodată — așteaptă și rău. Nu trece tocmai mult și vine vremea de însurat și feciorului celui mic. Baba însă, vota cu orice chip să aibă o troiță nedespărțită de nurori... De aceea și chitise una de mai înainte. Dar nu-i totdeauna cum se chitește, ci-i și cum se nimereste. Într'o bună dimineață, feciorul mamei îi și aduce o noră pe cuptoriu. Baba se scarmână de cap, dă la deal, dă la vale, dar n'are ce face și, de voie de nevoie, nunta s'a făcut și pace bună!

După nuntă, bărbaiții din nou se duc în treaba lor și nurorile rămân iar cu soacra acasă. Baba iarăși le dă de lucru cu măsura și cum vine seara, se culcă după obicei. Cele două nurori văzând pe cea mai tânără codindu-se la treabă, îi zic: Da nu te tot codi că mămuca ne vede.

— Cum? Eu o văd că doarme. Ce fel de treabă e aceasta? Noi să lucrăm și ea să doarmă?

— Nu căuta că horădește, zise cea mijlocie, mămuca are la ceafă un ochi neadormit, cu care vede tot ce facem, ș'apoi tu nu știi cine-i mămuca, n'ai mâncat niciodată moarea ei.

— La ceafă?... Vede toate?... N'am mâncat moarea ei?... Bine că mi-am adus aminte... Dar ce mâncăm noi, fetelor, hăi?

— la răbdări prăjite, dragă cumnășică... Iar dacă ești flămândă, ia și tu o bucată de mămăligă din colțar și cu niște ceapă și mănâncă.

— Ceapă cu mămăligă? D'apoi neam de neamul meu n'a mâncat așa bucate. Da slănină nu-i în pod? unt nu-i? ouă nu-s?

— Ba sânt de toate, ziseră cele două, dar sânt a mămucai.

— Eu cred că tot ce-i a mămucai e și al nostru și ce-i al nostru e și al ei. — Fetelor, hăi! s'a trecut de șagă. Voi lucrați, că eu mă duc să pregătesc ceva de-a mâncării, știți colea, ceva mai omenește; ș'acuză vă chem și pe voi.

— Doamne, ce vorbă și-a ieșit din gură! ziseră cele două. Vrei să ne-aprindem paie în cap? Să ne svârlă baba pe drum?

— Las' dacă v'a durea capul. Când v'a întreba pe voi, să dați vina pe mine și să lăsați să vorbească eu pentru toate.

— Apoi dar... dă!... fă cum știți; numai să nu ne bagi și pe noi în belea.

— Hai, fetelor, tăceți, gura vă meargă;
că nu-1 bună pacea și mi-e dragă gălceava.
Și iese cântând:

*Vai săracu' omu' prost
Bun odor la cas' a fost.*

Nu trece nici un ceas la mijloc, ș'un
cuptor de plăcinte, câțiva pui pârpalți în
frigare și prăjiți în unt, o străchinoae de
brânză cu smântână și mămăliguța erau gata.
Apoi iute chemă și pe celelalte două în
bordetu și se pun la masă cu toatele.

— Hai fetelor, mâncați bine și pe Domnul
lăudați, că eu mă răpăd în crămă s'aduc
ș'un cofăel de vin, ca să meargă plăcintele
aceste mai bine pe gât.

După ce-au mâncat ș'au băut bine, le-a
venit a cânta, ca Rusului din gura gârlicetului:

*Soacră-soacră, poamă acră!
De te-ai coace cât te-ai coace.
Dulce tot nu te-i mai face..
De te-ai coace toată toamna.
Ești mai acră decât coarna;
De te-ai coace-un an și-o vară.
Tot ești acră și amară.
leși afară
Ca o pară;*

*Intri 'n casă
Ca o coasă;
Şezi în unghiu
Ca un junghiu.*

Ş'au mâncat, ş'au băut, ş'au cântat, până au adormit cu toatele pe loc.

Când se scoală baba în zori de ziuă, la nurori, dacă ai de unde. Iese afară sperlată, dă încolo, dă pe dincolo şi când intră în bordeiu, ce să vadă? Bieţele nurori jăltau pe soacră-sa.. Pene împrăştiate pe jos, făr-mături, blide aruncate în toate părţile, cofăelul de vin răsturnat — ticăloşie mare!...

— Da ce-i acolo? strigă baba înspăimântată!

Nurorile atunci sar arse în picioare; şi cele mai mari încep a tremura ca varga, de frică şi lasă capul în jos de ruşine. Iar cea cu pricea răspunde:

— Da bine, mămuică, nu ştii c'au venit tătuca şi cu mămuca şi le-am făcut de mâncare şi le-am scos un cofăel de vin; şi de aceea ne-am chefulit şi noi oleacă. Iaca, chiar mai dineaorea s'au dus.

— Şi m'au văzut cuserii cum dormeam?

— D'apoi cum să nu te vadă, mămuică?

Ș'apoi de ce nu m'afi sculat? mânca-v'ar ciurma să vă mânânce!

— D'apoi dă, mămuca, fetele acestea au spus că d-ta vezi tot și de aceea am gândit că ești mâniașă pe tătuca și pe mămuca, de nu te scoli. Și ei erau așa de măhniiți, de mai nu le-a tîenit mîncarea.

— Ei lasă, ticăloaselor, că v'oiu dobzăla eu de-acu 'nainte.

Și de-atunci nurorile n'au mai avut zi bună în casă cu baba. Când își aducea ea aminte de puicile cele nadolence și boghete, de vinșorul din crama, de risipa ce s'a făcut cu munca ei și c'au văzut-o euserii dormind așa lăfălată, cum era, crăpa de ciudă și rodea în nurori, cum roade cartul în lemn.

Se lehametisiseră până și cele două de gura cea rea a babel; și cea mai tânără găsi acum prilej să-i facă pe obraz și să orânduiască totodată și moștenirea babel prin o dieată nemai pomenită până atunci și fată cum:

— Cumnatelor, zise ea într'o zi, când se aflau singure în vie. Nu putem trăi în casa oceașta, de n'om face toate chipurile să scăpăm de hărea de babă.

— Ei cum ?

— Să faceți cum v'oiu învăța eu și habar să n'aveți.

— Ce să facem ? întrebă cea mai mare.

— Ia să dăm busta în casă la babă și tu s'o iei de cânepa dracului și s'o trăsnești cu capul de peretele cel despre tășărit, cât îi putea ; tot așa să faci și tu cu capul babel de peretele cel despre apus ; ș'apoi ce t'oiu mai face și eu vești vedea voi.

— D'apoi când or veni ai noștri ?

— Atunci voi să vă faceți moarte 'n păpușoi, să nu spuneți nici late, nici bălate. Oiu vorbi eu și cu dânșii și las' dacă va fi ceva.

Se înduplecară și cele două, intrară cu toatele în casă, luară pe babă de păr ș'o izbîră cu capul de pereți, până t-l dogîră. Apoi cea mai tânără fiind mai șugubață decît cele două, trîntește baba în mijlocul casei ș'o frămîntă cu picioarele, ș'o ghingosește ca pe dînsa ; apoi îi scoate limba afară, t-o străpunge cu acul și t-o presură cu sare și cu piperu, așa că limba îndată se umflă și soacra nu mai putu zice nici căre! Și slabă și stălețtă cum era, căzu la pat bolnavă de

moarte. Apoi nurorile, după sfătuirea celei cu pricina, așezară baba într'un așternut curat, ca să-și mai aducă aminte de când era mireasă; și după aceea începură a scoate din lada babel valuri de pânză, a-și da ghlont una alta și a vorbi despre stârlici, tolag, nășălie, poduri, paraua din mâna mortului, despre găniile ori oala de dat peste groapă, despre strigoi și câte alte năzdrăvăni înflorătoare; încât numai acestea erau de ajuns, ba și de întrecut, s'o vâre în groapă pe biata babă.

Iaca feticirea visată de mai înainte, cum s'a împlinit!

Pe când se petreceau aceste, iaca s'aud scârțâind niște cară; bărbații ventau. Nevestele lor le tes întru întâmpinare și după sfătuirea celei mai tinere, dela poartă s'aruncă în gâtul bărbaților și încep a-i lua cu vorba și a-i desmierda, care de care mai măgulitor.

— Da ce face mămuca? întrebare cu toții de-odată, când dejugau boii.

— Mămuca, le luă cea mai tânără vorba din gură, mămuca nu face bine, ce face; are de gând să ne lese sănătate, sărmana.

— Cum? ziseră bărbații inspăimântați, scăpând răsteele din mână.

— Cum? la sânt vreo cinci-șase zile, de când a fost să ducă vițelii la suhat și-un vânt rău pe semne a dat peste dânsa, sărmana!... lelele i-au luat gura și picioarele.

Fiii se reped atunci cu toții în casă la patul mamei; dar biata babă era umflată cât o bute și nici nu putea blești măcar din gură; simțirea însă nu și-o pierduse de tot. Și văzându-l, își mișcă puțin mâna și arată la nora cea mare și la peretele despre răsărit, apoi arată pe cea mijlocie și peretele despre apus, pe urmă pe cea mai tânără și jos în mijlocul casei, după aceea de-abia putu aduce puțin mâna spre gură și îndată căzu într'un leșin grozav.

Toți plângeau și nu se puteau dumeri despre semnele ce face mama lor. Atunci nora cea tânără zise, prefăcându-se că plânge și ea:

— Da nu înțelegeți ce vrea mămuca?

— Nu, ziseră ei.

— Biata mămuică lasă cu limbă de moarte: că fratele cel mare să tee locul și casa cea despre răsărit; cel mijlociu cea despre apus;

iară noi, ca mezihi ce sântem, să rămânem aici, în casa bătrânească.

— Că bine mai zici tu, nevastă, răspunse bărbatu-său. Atunci ceilalți nemai având încotro șovăi, dieata rămase bună făcută.

Baba muri chiar în acea zi și nurorile despletite, o boctau de vula saful. Apoi peste două zile o îngropară cu cinste mare și toate femeile din sat și de prin meleagurile vecine vorbiau despre soacra cu trei nurori și ziceau: ferice de dânsa c'a murit, că știu că are cine o bocti.

Capra cu trei iezi.*)

Era odată o capră, care avea trei iezi. Iedul cel mare și cu cel mijlociu dau prin băț de obraznici ce erau; iară cel mic era harnic și cuminte. Dorba ceea: Sunt cinci degete la o mână și nu samănă toate unul cu altul.

*) Tipărită întâia oară în „Convorbiri literare“, în anul 1875.

Intr'o zi, capra cheamă iezi de pe-afară și le zise:

— Dragii mamei copilași! eu mă duc în pădure, ca să mai aduc ceva de-ale mâncării. Dar voi încuteți ușa după mine, ascultați unul de altul și să nu cumva să deschideți până ce nu-ți auzi glasul meu. Când voi veni eu, am să vă dau de știre, ca să mă cunoașteți, ș'am să vă spun așa:

*Trei iezi cucueți,
Ușa mamei descueți,
Că mama v'aduce vouă:
Frunze 'n buse, Library Cluj
Lapte 'n țafe,
Drob de sare
In spinare.
Mălăieș
In călcăeș,
Smoc de flori
Pe subsuori.*

— Auzit-ați ce-am spus eu?

— Da, mămucă, ziseră iezi.

— Pot să am nădejde în voi?

— Să n'ai nici o grijă, mămucă, apucară cu gura înainte cei mai mari. Noi sântem

odată bălești și ce-am vorbit odată, vorbit rămâne.

— Dacă i așa, apoi veniți să vă sărute mama! Dumnezeu să vă apere de cele rele și mai rămâneți cu bine!

— Mergi sănătoasă, mămucă, zise cel mic, cu lacrimi în ochi și Dumnezeu să-ți ajute, ca să te întoare cu bine și să ne-aducă de mâncare.

Apoi capra ieșe și se duce în treaba ei. Iar iezi închid ușa după dânsa și trag zăvorul. Dar vorba veche: Părești au urechi și ferestrele ochi. Un dușman de lup, — și apoi știți care? — chiar cumătrul caprei, — care demult pândia vreme cu prilej ca să pape iezi, trăgea cu urechea la păretele din dosul casei, când vorbea capra cu dânsii.

— Bun! zise el în gândul său. Ia acum e timpul... De l-ar împinge păcatul să-mi deschidă ușa, halal să-mi fie! Știu că l-aș cărnosi și l-aș jumult!

Cum zice, și vine la ușă; și cum vine și începe:

*Trei iezi cucuești,
Mamei ușa descuești*

Că mama v'aduce vouă:

Frunze 'n buze.

Lapte 'n fâțe,

Drob de sare

In spinare.

Mălăieș

In călcăeș,

Smoc de flori

Pe subsuori.

— Hai! deschideți cu fuga, dragii mamei
cu fuga!

— Ia! băteți, zise cel mai mare, săriți
și deschideți ușa că vine mama cu de mân-
care.

— Sărăcuțul de mine! zise cel mic. Să
nu cumva să faceți pozna să deschideți, că-
vai de noi! Asta nu-i mămuca. Eu o cunosc
de pe glas; glasul ei nu-i așa de gros și
răgușit, ei-i mai subțire și mai frumos!

Auzind acestea, lupul se duse la un fierar
și puse să-i ascute limba și dinții pentru a-și
subțila glasul ș'apoi întorcându-se începu iar:

Trei iezi cucueși,

Mamei ușa descueși!...

— Ei, vedeți? zise iarăși cel mare; dacă
mă potrivește eu vouă? — Nu-i mămuca, nu-i

mămuca. — D'apoi cine-i, dacă nu-i ea? Că doar și eu am urechi. Mă duc să-i deschid.

— Bădteă! bădteă! zise tarăș cel mic, ascultați-mă și pe mine! Poate mai de-apoi a venit cineva și-a zice:

*Deschideți ușa
Că vine mătușa!*

ș'atunci voi trebuie numai decât să deschideți? D'apoi nu știți că mătușa-i moartă, de când lupii albi și s'a făcut oale și ulcioare, sărmana?

— Apoi dă! nu spun eu bine? zise cel mare. Ia de-atunci e rău, în lume, de când a ajuns coada să fie cap... Dacă te-i potrivit tu acestora, îi ținea mult și bine pe mămuca afară. Eu unul mă duc să deschid...

Atunci mezinul se vârî tute în horn și sprijinit cu picioarele de prichieci și cu nasul de funingine, face ca peștele și tremură ca varga de frică. Dar frica-i din ratu, sărmana! Asemenea cel mijlociu, țuștii tute sub un chersin; se 'nghemuește acolo cum poate, face ca pământul, și-i tremură carnea pe dânsul de frică: fuga-i rușinoasă, da-i sănătoasă!... Inșă cel mare, se dă după ușă și

— să tragă, să nu tragă? În sfârșit trage zăvorul... Când ia l... ce să vadă? Ș'apoi mai are când vedea?... căci lupului îi scăpărau ochii și-l sfârâta gâtlejul, de flămând ce era. Și nici una nici două haț! pe ied de gât, îi reteză capul pe loc, și-l mânâncă așa de lute și cu așa poftă, de-ți părea că nici pe-o măsea n'are ce pune. Apoi se linge frumușel pe bot și începe a se învârti prin casă cu neastâmpăr, zicând:

— Nu știu, părerea m'a amăgit, ori am auzit mai multe glasuri? Dar ce Dumnezeu? Parc'au intrat în pământ... Unde să fie, unde să fie? — Se ițește el pe acolo, se ițește pe dincolo, dar pace bună! lezli nu-s niciătri! Mă!... că mare minune-i și asta... dar nici acasă n'am coasă... ia să mai odihnesc oleacă aste bătrânețe.

Apoi se îndoate de șele cam cu greu și se pune pe chersin și când s'a pus pe chersin, nu știu cum s'a făcut, că ori chersinul a crăpat, ori cumătrul a strănutat... Atunci iedul de sub chersin, să nu facă? — îl păștea păcatul și-l mânca spinarea, sărăcuțul!

— Să-ți fie de bine, nănașule!

Al... ghidil ghidil ghiduș ce ești! Aici mi-ai fost! Ia vină 'neocae la nănășelul să te pupe el!

Apoi ridică cherstinul binișor, înșfacă iedul de urechi și-l flocăește și-l jumulește și pe acela, de-i merg petciile l... Vorba ceea: toată pasărea pe limba ei piere.

Pe urmă se mai învârte prin casă, doar a mai găsi ceva, dar nu mai găsește nimic, căci iedul cel cuminte tăcea mulcom în horn, cum face peștele în borș la foc. Dacă vede lupul și vede, că nu mai găsește nimic, își pune în gândj una: așează cele două capete cu dinții rânjiți în ferestri, de-ți se părea că râd; pe urmă unge toți păreții cu sânge, ca să facă și mai mult în ciuda caprei, ș'apoi lese și-și caută de drum.

Cum a ieșit dușmanul din casă, iedul cel mic se dă tute jos din horn și încute ușa bine. Apoi începe a se scărmana de cap și a plânge cu amar după frățiorii săi.

— Drăguții mei frățiorii! De nu s'ar fi înduplecat, lupul nu i ar fi mâncat! Și biata mamă nu știe de astă mare urgie, ce i-a venit pe cap! Și bocește el și bocește, până îl apucă leșin! Dar ce era să le facă?

Dina nu era a lui și ce-au căutat, pe nas le-a dat.

Când jălia el așa, iaca și capra venta cât putea, încărcată cu de-ale mănărilor și găfuit. Și cum venta, cât de colo, vede cele două capete, cu dinții rânjiți în ferestri.

— Dragii mămuței, dragi, cum așteaptă ei cu bucurie și mi rād înainte când mă văd!

*Băieții mamei, băieți,
Frumușei și cucueși..*

Bucuria caprei nu era proastă. Dar când s'apropie bine, ce să vadă? Un fior rece ca gheața îi trece prin vine, picioarele i se tale, un tremur o cuprinde în tot trupul și ochii i se painjinesc. Și ce era, nu era bine!... Ea însă tot merge pân' la ușă, cum poate, crezând că părerea o înșală... și cum ajunge și începe:

*Trei iezi cucueși,
Mamei ușa descueși
Că mama v'aduce vouă:
Frunze 'n buze,
Lapte 'n țâțe,
Drob de sare
In spinare.*

*Mălăieș
In călcăeș,
Smoc de flori
Pe subsuori.*

Atunci ledul mezin — care acum era și cel de'nțai și cel de pe urmă — sare lute și-i deschide ușa. Apoi s'aruncă în brațele mâne-sa și cu lacrimi de sânge începe a-i spune :

— Mămucă, mămucă, uit'te ce-am pățit noi! Mare foc și potop a căzut pe capul nostru!

Capra atunci, holbând ochii lung prin casă, o cuprinde spaima și rămâne incrementă!... Dar mai pe urmă îmbărbătându-se și-a mai venit puțin în fire și-a întrebat:

— Da ce-a fost aici, copile?

— Ce să fie, mămucă? Ia cum te-ai dus d' ta de-acasă, n'a trecut tocmai mult și iaca s'aude cineva bătând la ușă și spunând:

*Trei iezi cucuefi,
Mamei ușa descuefi...*

— Și?...

— Și frate-meu cel mare, nătâng și neastâmpărat, cum îl știi, fuga la ușă, să deschidă.

— Ş'atunci!

— Atunci eu m'am vârit iute în horn şi frate-meu cel mijlociu sub cherstin, iară cel mare după cum îţi spun, se dă cu ne-păsare după uşă şi trage zăvorul.

— Ş'atunci?

— Atunci grozăvte mare! Nănaşul nostru şi prietenul d-tale, cumătru-lup, se şi arată în prag.

— Cine? Cumătru-meu? El care s'a jurat pe părul său că nu mi-a spăria copilăşii niciodată?

— Apoi că, mamă! Cum vezi, l-a umplut de spăriteji!

— Ia las' că l-oiu învăţa eu! Dacă mă vede că-s o văduvă sărmană şi e'o casă de copii, apoi trebuie să-şi bată joc de casa mea? şi pe voi să vă pule la pastramă? Nici o faptă fără plată... Ticălosul şi mangositul! Încă se rânjta la mine câteodată şi-mi făcea cu măseaua... Apoi doar eu nu-s de-acelea de care crede el: n'am sărit peste garduri, niciodată, de când sânt. Ei, tact cumătre, că te-oiu dobzâla eu! Cu mine ţi-ai pus boii în plug? Apoi ţine minte că ai să-i scoţi fără coarne!

— Ofl mămucă, ofl Mai bine taci și lasă-l în plata lui Dumnezeu! Că știi că este o vorbă: Nici pe dracul să-l vezi, da nici cruce să-ți faci!

— Ba nu, dragul mamei! Că până la Dumnezeu, sfinții îți iau sufletul. Ș'apoi ține tu minte, copile, ce-ți spun eu: că de t-a mai da lui nasul să mai miroase pe-alci, apoi las' l... Numai tu să nu cumva să te răsuflă cuiva, ca să prindă el de veste.

Și de-atunci căuta și ea vreme cu prilej, ca să facă pe obraz cumătru-său. Se pune ea pe gânduri și stă în cumpene cum să dreagă și ce să facă.

— Aha! ia acu t-am găsit leacul, zise ea în gândul său. Taci! Că t-oiu face eu cumătrulul una, de și-a mușca labele...

Aproape de casa ei, era o groapă adâncă: tocmai acolo-ti nădejdea capret.

— La cada cu dubala, cumătre lup, că nu-ti chipl... la de-acu se'ncepe fapta. Hai la treabă, cumătrică, că lupul ți-a dat de lucru!

Și așa zicând, pune poalele 'n brâu, își suflecă mânecile, ațâță focul și s'apucă de făcut bucate. Face ea sarmale, face plachie, face aliveni, face pască cu smântână și cu

ouă și fel de fel de bucate. Apoi umple groapa cu jăratie și cu lemne putregăloase, ca să ardă focul moent. După asta așează o leasă de nulele numai înținată și niște frunzari peste dânsa; peste frunzari toarnă țărână și peste țărână așterne o rogojină. Apoi face un scăueș de ceară anume pentru lup. Pe urmă lasă bucatele la foc să fiarbă și se duce prin pădure să caute pe cumătru său și să-l poștească la praznic. Merge ea cât merge prin codru, până ce dă de-o prăpastie grozavă și întunecoasă și pe-o tihărae dă cu crucea peste lup.

— Bună vremea, cumătră. Da ce vânt te-a abătut pe-aci?

— Bună să-ți fie inima, cumătre, cum ți-i căufătura... apoi dă, nu știu d-tă, că nevota te duce pe unde nu ți-i voea? Ia, nu știu cine-a fost pe la mine pe-acasă în lipsa mea, că știu că mi-a făcut-o bună!

— Ce fel, cumătriță dragă?

— Ia, o găsit lezile singurei, l-a ucis și l-a crâmpoșit, de le-am plâns de milă! Numai văduvă să nu mai fie cineva!

— Da nu mai spune, cumătră!

— Apoi de-acum ori să spun, ori să nu mai spun, că tot una mi-l. Ei, mîtiteli, s'au dus cătră Domnul și datorita ne face să le căutăm de suflet. De aceea am făcut și eu un praznic, după puterea mea și am găsit de cuvîntă să te poftesc și pe d-ta, cumătre, ca să mă mai mîngâi...

— Bucuros, dragă cumătră, dar mai bu-curos eram când m-ai fi chemat la nuntă.

— Te cred, cumătre, d'apoi dă!... Nu-l cum vrem noi, ci-l cum vrea Cel-de-sus.

Apoi capra pornește înainte plîngând și lupul după dînsa, prefăcându-se că plînge.

— Doamne, cumătre, Doamne, zise capra suspinînd. De ce ți-e mai drag în lume, tocmai de aceea n'ai parte.

— Apoi dă, cumătră, când ar ști omul ce-ar păși, dinainte s'ar păzi. Nu-ți face și d-ta atîta inimă rea că odată avem să mergem cu toții acolo.

Așa este, cumătre, nu-l vorbă. Dar săr-mantii găgălit, de cruzi s'au mai dus!

— Apoi dă, cumătră, se vede că și lui Dumnezeu îi plac tot pușorii de cei mai fineri.

— Apoi dacă i-ar fi luat Dumnezeu, ce mi-ar fi? D'apoi așa?

— Doamne, cumătră, Doamne! Otu face și eu ca prostul... Oare nu cumva nenea Martin a dat raita pe la d-ta pe-acasă? Că mi-aduc aminte că l-am întâlnit odată prin smeuriș, și mi-a spus că dac'at vrea d-ta să-i dai un bățet să-l învețe cojocăria.

Și din vorbă 'n vorbă, din una 'n alta, ajung pân' acasă la cumătra.

— la poftim, cumătre, zise ea, luând scăueșul și punându-l deasupra groapei cu pricina, șezi colè și să ospătezi oleacă, din ceea ce ne-a dat Dumnezeu!

Răstoarnă / Spot! sarmalele în strachină și i le pune dinainte.

Atunci lupul nostru începe a mânca hâlpov; și gogâlț, gogâlț, gogâlț, îi mergeau sarmalele întregi pe gât.

— Dumnezeu să erte pe cei răposai, cumătră, că bune sarmale ai mai făcut!

Și cum ospăta el, buf! cade fără sine în groapa cu jaratic, căci scăueșul de ceară s'a topit, și leasa de pe groapă nu era bine sprijinită: nici mai bine, nici mai rău, ca pentru cumătru.

Ei, ei! Acum scoate, lupe, ce-ai mâncat! Cu capra ți-ai pus în cârd? Capra ți-a venit de hac.

— Valeu, cumătră, talpele mele! Mă rog scoate-mă, că-mi arde inima 'n mine!

— Ba nu, cumătre; c'asa mi-a ars și mie inima după teișorii mei! Lui Dumnezeu îi plac pui de cei mai tineri; mie însă mi plac și de iști mai bătrâni, numai să fie bine fripți; știi colè, să treacă focul printr'înșii.

— Cumătră, mă pârlesc, ard de tot, mor, nu mă lăsa.

— Arzi, cumătre, mori, căci nici vlu nu ești bun! De-abie i-a mai trece băietului istuia de spăriet, că mult păr îmi trebuia dela tine ca să-l afum! Ți-aduci aminte, dihanie răutăcioasă și spureată, când mi te-ai jurat pe părul tău? Și bine mi-ai mâncat teișorii!

— Mă ustură inima 'n mine, cumătră! Mă rog scoate-mă și nu-ți mai face atâta osândă cu mine!

— Moarte pentru moarte, cumătre, arsură pentru arsură, că bine-o mai plesniși dințoare cu cuvinte din scriptură.

După aceasta capra și cu iedul au luat o căpiță de fân și-au aruncat-o peste dânsul, în groapă, ca să se mai potolască focul... Apoi la urma urmelor năpădtră asupra lui

și-l mai trântiră în cap cu bolovani și cu ce-au apucat până-l omorîră de tot. Și așa s'a păgubit sărmana capră și de cei doi tezi, da și de cumătru-său, lupul, păgubașă a rămas, și păgubașă să fie!

Și auzind caprele din vecinătate de una ca asta, tare le-a mai părut bine. Și s'au adunat cu toatele la priveghețu, și unde nu s'au așternut pe mâncate și pe băute, veselindu-se împreună...

Și eram și eu acolo de față, și 'ndată după aceea am încălecat iute pe-o șea și-am venit de v'am spus povestea așa; și-am mai încălecat pe-o roată și v'am spus jiltia toată; și unde n'am mai încălecat și pe-o căpșună, și v'am spus oameni buni, o mare și gogonată minclună.

Dănilă Prepeleac. *)

Erau odată într'un sat, doi frați și omândoi erau însurați. Cel mai mare era harnic, grijultu și chitabur, pentrucă unde punea el mâna, punea și Dumnezeu mila, dar n'avea copii.

*) Tipărită întâia oară în „Convorbiri lit.“, în a. 1876.

Iar cel mai mic era sărac. De multe ori fugia el de noroc și norocul de dânsul, căci era leneș, nechitit la minte și nechibzuit la trebi; ș'apoi mai avea și o mulțime de copii! Nevasta acestui sărac era muncitoare și bună la inimă, iar a celui bogat era pestriță la mațe și foarte sgârcită. Dorba veche: „tot un bou ș'o belea“. Fratele cel sărac — sărac să fie de păcate — tot avea și el o păreche de boi, dar coala: porumbi la păr, tineri, naști de trup, țapoși la coarne, amândoi cudalbi, fintați în frunte, ciolănoși și grași, cum sânt mai buni de înjugat la car, de țesit cu dânsii în lume și de făcut treabă. Dar plug, grapă, teleagă, sanie, car, tânjală, cărcee, coasă, hreapcă, țăpoi, greblă și câte alte lucruri ce trebuiesc omului gospodar, nici că se aflau la casa acestui om nesocotit. Și când avea trebuință de asemenea lucruri, totdeauna supăra pe alții, iară mai ales pe frate-său, care avea de toate. Nevasta celui bogat de multe ori făcea zile fripte bărbatului, ca să-l poată descotorosi odată de frate-său. Ea zicea adeseori:

— Frate, frate, dar pita-i cu bani, bărbate.

— Apoi dă, măi nevastă, sângele apă nu se face. Dacă nu l-olu ajuta eu, cine să-l ajute?

Nevasta nemai având încotro, tăcea și înghiția noduri. — Toate ca toatele, dar carul său era de halmana. Nu treceau două-trei zile la mijloc, și se trezia la ușa ei cu Dănilă, cumnatu-său, cerând să-i împrumute carul: ba să și aducă lemne din pădure, ba făină dela moară, ba căpiți din țarină, ba multe de toate.

— Măi frate, zise într'o zi cel mai mare, istualalt: mi-e lehamite de frățlea noastră!... Tu ai boi, de ce nu-ți închipuești ș'un car? Al meu l-ai hârbutit de tot. Hodorog! în colo, hodorog! pe dincolo: carul se strică. Ș'apoi, știi vorba ceea: dă-ți popă pintenii și bate tupa cu călcâtele.

— Apoi dă, frate, zise istalalt, scărpinându-se în cap, ce să fac?

— Ce să faci? Să te 'nvăț eu: boii tăi sânt mari și frumoși; ie-i și-i du la Iarmaroc, vinde-i și cumpără alții mai mici și mai ieftini; iar eu banii rămași, cumpărăți și un car, și iaca te-ai făcut gospodar.

— Ia, știi că nu m'at învățat rău? Așa am să fac.

Zicând aceste, se duce la dânsul acasă, își iet bott de funte și pornește cu el spre târg. Dar cum am spus, omul nostru era un om de acela, cărula-l mâncau cântii din traistă, și toate trebile câte le făcea, le făcea pe dos. Târgul era cam departe și Iarmarocul pe sfârșite. Dar cine poate sta împotriva lui Dănilă Prepeleac? Că așa îi era porecla, pentrucă atâta odor avea și el pe lângă casă, făcut de mâna lui. El tuflește cușma pe cap, o îndeasă pe urechi și habar n'are:

*Nici nu-i pasă
De Năstasă;
De Nichita
Nici atâta!*

Mergând el cu Duman și Tălășman ai săi, tot înainte spre Iarmaroc, tocmai pe când suia un deal lung și tărăgănat, alt om venia dinspre târg cu un car nou, ce și-l cumpăraseră chiar atunci și pe care-l trăgea cu mânile singur, la vale cu propele și la deal cu opintele.

— Stăi prietene, zise ist cu boii, care se tot smunceau din funte, văzând troscotul cel fraged și mândru de pe lângă drum. Stăi puțin cu carul, c'am să-ți spun ceva.

— Eu aș sta, dar nu prea vrea el să stee. Dar ce ai să-mi spui?

— Carul dumitale parecă merge singur.

— D'apoi... mai singur, nu-l vezi?

— Prietene, știi una?

— Știu, dacă mi-i spune.

— Hai să facem treampa: dă-mi carul, și na-ți boii. Nu vreau să le mai port grija 'n spate: ba fân, ba ocol, ba să nu-i mânânce lupii, ba de multe de toate... Otu fi eu vrednic să trag un car, mai ales dacă merge singur.

— Șuguești, măi omule, ori fi-i într'adins?

— Ba nu șuguesc, zise Dănilă.

— Apoi dar te văd că ești bun mehenghiu... zise cel cu carul; m'ai găsit într'un chef bun; hai, noroc să dea Dumnezeu! Să-ți aibi parte de car, și eu de boii!

Apoi dă carul, își ia boii, pleacă pe costișă într'o parte spre pădure și se ca-mai duce. Istalalt, adică Dănilă, zice în gândul său:

— Taci, că-ți cu buche; l-am potcovit bine... De nu cumva s'ar răsgândi; dar parecă nu era țigan, să întoarcă.

Apoi își ia și el carul și pornește tot la vale, înapoi spre casă.

— Aho! car nebun, aho! Când te-oiu încărea zdravăn cu saci dela moară, ori cu fân din țarină, atunci să mergi așa!

Și cât pe ce, cât pe ce, să nu-l iee carul înainte.

Dar dela o vreme valea s'a sfârșit, și s'a început un deal; când să-l sule la deal, sule-l dacă poți! Hârți! încoace; scârți! încolo; părți încolo; carul se da înapoi.

— Na! car mi-a trebuit, car am găsit!

Apoi cu mare greu hartoește carul într'o parte, îl oprește în loc, se pune pe proșap și se așterne pe gânduri.

— Mă!... asta încă-ți una! De-oiu fi eu Dănilă Prepeleac, am prăpădit boii; iar de n'oiu fi eu acela, apoi am găsit o căruță... Ba e Prepeleac, ba nu-ți el...

Când taca un om trecea lute spre târg, e'o capră de vânzare.

— Prietene, zise Dănilă, nu mi-ți da capra ceea, să-ți dau carul ista?

— Apoi... dă... capra mea nu-î de cele sărătoare, și-î bună de lapte.

— Ce mai la deal, la vale; bună, nebună, na-ți carul și dă-mi-o.

Cela nu se pune de pricină: dă capra, și ia carul. Apoi așteaptă până vin alte care, de-î leagă dinapota lor, și se duce în treaba lui spre casă, lăsând pe Dănilă gură-cască tot pe loc.

— Bun, zise Prepeleac. Ia pe îst cu capra știu încălcea că bine l-am boltit...

Ia apoi și el capra și pornește iar spre târg. Dar capra tot capră; se smuncia în toate părțile, încât îi era acum lehamite de dânsa.

— De-aș ajunge mai degrabă în târg, zise Prepeleac, să scap de râea asta.

Și mergând el mai departe, iaca se întâlnește c'un om ce venea dela târg c'î gâscă în brațe.

— Bun întâlnișul, om bun, zise Dănilă.

— Cu bine să dea Dumnezeu!

— Nu vrei să facem schimb, să-ți dau capra asta și să-mi dai găscă?

— N'al nimerit-o; că nu-î găscă, ci-î gânsac; l-am cumpărat de sămânță.

— Da, dă-mi-l, dă-mi-l! că-ți dau și eu o sămânță bună...

— De mi-l da ceva adaos, poate să ți-l dau; iară de nu, norocul găștelor de-acasă; că are să facă un otrocol prin ele, de s'a duce vestea!

În sfârșit, dur la deal, dur la vale, unul mai dă, altul mai lasă, și Prepeleac mărită capra! Apoi înșfacă gânsacul și pleacă tot înainte, spre târg; când ajunse în târg, gânsacul dorit de găște, țipa cât îi lua gura: ga, ga, ga, ga!

— Na! e'am scăpat de dracul, și-am dat peste tată-său: aista mă asurzește. Las că te însor eu și pe tine acuș, măi buclucașule.

Și trecând pe lângă un negustor cu pungi de vânzare, dă gânsacul pe-o pungă de cele pe talger și cu baerile lungi, de pus în gât. la el punga, o sucește, o învârtește ș'apoi zice:

— Na-ți-o frântă, că ți-am dres-o! Dintr'o păreche de bol, de-a mai mare dragul să te uiți la ei, am rămas e'o pungă goală. Măi, măi, măi, măi! Doar știu că nu mi-l acum întâlaș dată, să merg la drum; dar pareă dracul mi-a luat mințile.

— Mai șede el cât șede, de cască gura prin târg și apoi își ia tălpășița spre casă. Și ajungând în sat, se duce drept la fratele său, ca să-l ducă bucurie.

— Bine v'am găsit, bădiță!

— Bine-ai venit, frate Dănilă! Da mult ai zăbovit la târg!

— Apoi dă, bădiță; m'am pornit cu graba și m'am întâlnit cu zăbava.

— Ei, ce veste ne mai aduci de pe la târg?

— Ia, nu prea bună! Biețit boișorii mei s'au dus ca pe gura lupului.

— Ur'o dihante a dat peste dâștii, ori fi i-a furat cineva?

— Ba i-am dat eu singur, cu mâna mea, bădiță.

— Apoi spuse din capăt toată întâmplarea, pe unde-a fost și ce-a pățit, iar la urma urmelor zise:

— Ș'apoi ce mai atâta vorbă lungă, dintr'o păreche de boi, m'am ales c'o pungă, ș'apoi și asta pute a pustiu, bădiță dragă.

— Mă, da drept să-ți spun, că mare nă-tărău mai ești!

— Apoi dă!... bădiță! pân'alei, toate-au fost cum au fost, da de-acum înainte am prins eu la minte... Numai ce folos:

*Când e minte,
Nu-i ce vinde;
Când e brânză,
Nu-i bărbânță.*

Iac îți dau și dumitale punga asta, că eu n'am ce face cu dânsa. Și te mai rog, de toți Dumnezeuii, să-mi împrumuți măcar odată carul cu boii, s'aduc niște lemne din pădure la nevastă și la copii, că n'au scânteie de foc în vatră, sărmanii! S'apoi ce-a da Dumnezeu, cred că nu te-oiu mai supăra.

— Ptiu! mă! zise frate-său, după ce l-a lăsat să sfârșiască. Se vede că Dumnezeu a umplut lumea asta cu ce-a putut. Iaca-ți mai dau odată carul, dar asta ți-a fi cea de pe urmă.

Lui Dănilă atâta l-a trebuit. Ia acum carul cu boii frăține-său și pornește. Cum ajunge în pădure, chitește un copac, care era mai mare, și trage carul lângă el; și fără să de-juge boii, începe a tăia copacul, să cadă în car deodată. Trebi de-a lui Dănilă Prepeleac!... Bocănește el, cât bocănește, când

prer! cade copacul peste car de-l sfarmă și peste bol de-l uelde!

— Na! că făcut pacostea și frăține-meu:
— Ei, ei, acum ce-i de făcut?... Eu cred că ce-i bine, nu-i rău: Dănilă face, Dănilă trebuie să desfacă. Mă duc să văd, n'oiu putea smomi pe frate-meu, să-mi împrumute și tapă, să fug apoi cu ea în lume; iar copiii și nevasta să-i las în știrea Celui de-sus.

Așa zicând, pornește și mergând prin pădure, s'a rătăcit; după multă trudă și butmăceală, în loc să iasă la drum, dă de un heleșteu și văzând niște liște pe apă, svarr! cu toporul într'insele, cu chip să ucidă vr'o una și s'o ducă peșchiș frăține-său. Dar liștele nefiind chioare, nici moarte, au sburat, toporul s'a cufundat și Prepeleac a rămas bătând în buze.

— Mă!... că rău mi-a mai mers astăzi! Ce zi poctă! Se vede că mi-a luat cineva din urmă.

Apoi dă din umere și pornește! Mai merge el cât merge, până ce cu mare greu găsește drumul. Apoi o ia la papuc și hai! hai! hai! ajunge în sat la frate-său, și pe loc, cârpește o minclună, care se potrivea ca nuca în părete.

— Frate, mai fă-mi bine și cu iapa, să mân botti de călare! În pădure a plouat grozav și s'a făcut o mazăgă și-un ghețuș, de nu te mai poți de fel ținea pe picioare.

— Mă! zise frate-său, se vede că tu ai fost bun de călugărit, iar nu de trăit în lume, să necăjești oamenii și să chinuești nevasta și copiii! Hații! lipsești dinaintea mea și du-te unde-a dus surdul roata și mutul iapa, ca să nu mai aud de numele tău!

Iapa! Las pe Dănilă! că știe el unde-a duce-o: să-și tee tertăctune dela bot, și ziuabună dela car. Apoi lese pe ușă, pune mâna pe iapă și pe-o săcure și tunde-o! Când se trezește frate-său: iè iapă, dacă ai de unde! Prepeleac era tocmai la heleșteul din pădure, să caute toporul. Aici, îl trăzni în cap lui Dănilă, că el ar fi bun de călugăr, după vorbele frăține-său.

— Am să durez o mănăstire pe pajlștea asta, de are să se ducă vestea în lume, zise el. Și deodată se și apucă. Face mai întâu o cruce ș'o înfige în pământ, de în-samnă locul. Apoi se duce prin pădure și începe a chifli copacii trebuitori: ista-i bun de amânare, cela de tălpi, ista de grinzii, ista

de tumurugi, cea de costoroabe, ista de toacă; și tot așa dondăniind el din gură, iaca se trezește dinaintea lui c'un drac, ce teșise din laz.

— Ce vrei să faci aici, măi omule?

— Da, nu vezi?

— Stăi, mă, nu te-apuca de năzbătii. Iazul, locul și pădurea de pe-aici sânt ale noastre.

— Poate-i zice că și rațele de pe apă sânt ale voastre și toporul meu din fundul iazului. V'oiu învăța eu să puneți stăpânire pe lucrurile din lume, cornorațiilor!

Dracul, neavând ce-i face, huștului! în laz, și dă de știre lui Scaraoschi, despre omul lui Dumnezeu, cu năravul dracului. Ce să facă dracii? Se sfătuiesc între dâștii, și Scaraoschi, căpitania dracilor, găsește cu cale, să trimeată pe unul din ei, c'un burduf de bivoli, plin cu bani, să-l deie pusnicului Dănilă, ca să-l poată mătura de-acolo.

— Na-ți, mă, bani! zise dracul trimis; și să te cărăbănești de-aici, că de nu, e rău de tine!

 Prepeleac se uită la cruce, se uită la drac și la bani... dă din umere, ș'apoi zice;

— Aveți noroc, spurcaților, că-mi sânt mai dragi banii decât pusnicia, că v'aș arăta eu vouă!

Dracul răspunde:

— Nu te pune în poară, măi omule, cu împăratul tadului; el mai bine ia-ți bănișorii și caută-ți de nevoi.

Apoi lasă banii și se întoarne în heleșteu, unde găsește pe Scaraoschi tare mâhnit pentru pierderea unei comori așa de mari, cu care ar fi putut dobândi o mulțime de suflete. Prepeleac în acest timp se chitta cum ar face să vadă banii acasă la dânsul.

— Bun, zise Dănilă. Nici asta nu se ia din drum. Tot mănăstiri să croești, dacă vrei să te bage dracii în samă, să-ți vie cu bani de-a gata la picioare și să te facă putred de bogat.

Pe când se îngrija el, cum să ducă banii acasă, iaca un alt drac din tază se înfățișează înainte, zicându-i:

— Măi omule! Stăpânu meu s'a răzgândit: el vrea mai întâiu să ne cercăm puferile, ș'apoi să tel banii.

— Ia acu-i acu, zise Prepeleac în gândul său, oftând. Dar este-o vorbă: Tot bogatul

minteos și tânărul frumos. Dănilă mai prinse acum la minte.

— Puterile? Ei, cum și în ce fel?

— Iată cum: dintru'ntâi, și dintru'ntâi, care dintre noi amândoi va lua tapa ta în spate și va încunjura tazu de trei ori, fără s'o pue jos și să se răsuflă, al aceluta să fie banii!

Și cum zice, și umflă, dracul tapa în cărcă și într'o clipă încunjură tazu de trei ori. Prepeleac, văzând atâta putere din partea dracului, nu-i prea vent la socoteală, dar tot își ținu firea și zise: University Library Cluj

— Măi Michidușă, doar eu te credeam mai tare decât ești. Așă-i că tu ai luat tapa în spate? Inșă eu ți-oi lua-o numai între picioare.

Și îndată se și svârle pe tapă și încunjură tazu de trei ori fără să se răsuflă. Dracul atunci se miră mult de asta, și neavând ce mai zice, iscodi alta.

— Acum să ne întrecem din fugă, zise el.

— Măi, Michidușă! da cu mine ți-ai găsit că poți tu să te întreci din fugă?

— D'apoi cu cine?

— Dină încoace, să-ți arăt eu cu cine!

Apoi merge împreună cu dracul în niște porumbrei, unde vede un iepure dormind și i-l arată.

— Vezi tu colo pe cineva ghemuit jos și miștel?

— Văd.

— Acela-i copilul meu cel mai mic. Aține-te! Și când l'olu trezi din somn, să te tet după el. Ș'odată și strigă: u! ta! na! na! na!

Atunci iepurele sare, și dracul după el. Fug ei cât fug și dela o vreme dracul pierde urma iepurelui. Până acum toți râdeau de Prepeleac, dar acum a ajuns să râdă el și de dracul. Pe când Dănilă se ținea cu mâna de inimă, râzând de prostia dracului, iaca și acesta se înturna găfuind.

— Mă! da sprinten și sprintărotu copil mai ai, drept să-ți spun! Când aproape, aproape să pun mâna pe dânsul, l-am pierdut urma, și să te duci duluş!

— Samănă tătâne-său, streceanul, zise Dănilă. Ei? Mai ai poftă să te'ntreci și cu mine?

— Ba mai pune-ți pofta 'n cul! Mai bine să ne întrecem din trântă.

— Din trântă? Doar de-ți e greu de vleață. Mă! Tot am auzit din bătrâni, că dracii nu-s proști; d'apoi cum văd eu, tu numai nu dai în gropi, de prost ce ești. Ascultă. Eu am un unchiu bătrân, de 999 de ani și 52 de săptămâni; și de-l vei putea trânti pe dânsul, atunci să te încerci și cu mine, dar cred că ți-a da pe nas!

Zicând acestea, pornește înainte și face semn dracului cu mâna, să vie după el. În fundul pădurii sub niște stânci, se afla o vizuinită de urși peste care dăduse Prepeleac, umblând câteodată, ca pusnic ce se găsea, după vlăstări sălbătici și după smeură. Ajungând ei aproape, Dănilă zise:

— Iaca lăcașul unchiului meu. Intră în lăuntru; ai să-l găsești dormind în cenușă, cu nasul în tăciuni. De vorbit nu poate vorbi, că măselele și dinții l-au căzut mai bine de-o mie de ani...

Dracul, când n'are ce face, știți ce face... Intră în lăuntru și începe a-și purta codița cea bârligată pe la nasul unchiușului. Atâta l-a trebuit lui moș Ursilă ș'apoi las' pe dânsul! Deodată sare mântos din bârlog, haț! dracul subsuoară și-l strânge, cu atâta putere, de

era bietul drac să-și dea sufletul, și ochii i-au eșt afară din cap, cât cepele de mari.

— Na! nu cauți ș'o găsești, zise Dănilă, care privea de departe, vâlmășagul acesta și se strica de răs. Dar nu știu ce face dracul, că face el ce face și, cu mare greu, scapă din labele lui, moș Ursilă. Dănilă, cum vede pe drac scăpat, bun teafăr, se face că-l scoate.

— Ia las, măi omule, ia! nu-ți mai face obraz. Dacă ai știut că ai un bunte așa de grobian, pentru ce m'ai îndemnat să mă lupt cu el? BCU Cluj / Central University Library Cluj

— Da ce? Nu ți-a plăcut? Hai și cu mine!

— Cu tine, și numai cu tine m'oi întrece din chit; și care-a chitul mai tare, acela să tee bant.

— Bun!... zise Dănilă, în gând; ia că te-oi chit eu! Măi Michtidujă! Ia, chitule tu întâi, să aud cum chit.

Atunci dracul se crăcește c'un picior la asfințit și cu unul la răsărit; s'apucă sdravăn cu mâinile de torțile ceriului, cascade o gură cât o șură și când chitule odată se cutremură pământul, vâile răsună, măritile cloco-

tese și peștii din ele se sparte; dracii les din laz câtă frunză și iarbă! Și o leacă numai de nu s'a răstipit bolta cerului. Dănilă însă ședea călare pe burduful cu banii și ținându-și firea, zise:

— Mă! da numai așa de tare poți chiui? Eu mai nu te-am auzit. Mai chiute odată!

Dracul chiute și mai grozav.

— Tot nu te-am auzit. Încă odată!

Dracul chiute și a trela oară, așa de tare, de credeai că s'a rupt ceva într'insul.

— Acum nu te-am auzit nici atâta... Așă-l e'a venit și rândul meu?

— Mai așa!

— Măi, Michidușă! când oiu chiui eu, ai să asurzești, ș'au să-ți sară creierii din cap. Înțeles-ai tu? Însă eu îți prilesc bine, dacă-i vrea să mă asculte.

— În ce fel?

— Ia să-ți leg ochii și urechile c'un ștergar, dacă vrei să mai trăiești.

— Leagă-mi ce știi și eu ce știi, numai să nu mor!

Atunci Dănilă leagă strâns c'un ștergaru gros, de călți, ochii și urechile dracului, ca la „baba oarba“; apoi ia o drughineafă groasă

de stejar, în mână, căci cât era de pusnic Dănilă tot mai mult se bizuia în drughineață decât în sfânta cruce, și pâc! la tâmpla dracului cea dreaptă, una!

— A...leu! destul! nu mai chitui.

— Ba, nu! Stăi Sarsailă! tu cum ai chituit de trei ori? Trosce! și la stânga, una.

— Da-leu! destul!

— Ba nu-1 destul. — Și i mai frage și 'n numele tatălui, una!

— Auleo! strigă dracul îngrozitor! Și cu ochii legați, cum era, vâlcărându-se grozav și svârcolindu-se ca șerpele, se aruncă în iaz, spunând lui Scaraoschi cele întâmplute, și că nu-1 de șuguit cu vrăjitorul acesta.

Dănilă însă ofta din greu lângă burduful cu bani și se tot frământa cu gândul, ce-1 de făcut? Când iaca al treilea drac i se înfățișează înainte c'un buzdugan strașnic de mare în mână, pe care îl trânteste la pământ și zice:

— Măi omule! la acum să te văd. Cine-a azvârlit buzduganul aista mai tare în sus, ai aceluta să fie banii.

— Na! Dănilă — zise el în gândul său — așa-1 c'ai sfectit-o? — Dar vorba ceea: Ne-

voea învață pe cărăuș. — Ian svârle-l tu întâi, măi dracule!

Atunci dracul ia buzduganul de coadă și când îl svârle se sute așa de tare, de nu se mai vede: și abia după trei zile și trei nopți, căzând jos cu mare strășnicie, s'a cufundat în fundul pământului de s'au sgu-duit temelile lumii.

— Ia svârle-l și tu acum, zise dracul îngâmfat.

— E-ou svârli eu, nu te îngriji: dar scoate-l mai întâi la fața pământului, cum a fost și la tine.

Dracul ascultă și-l scoate.

— Haiți! mai răpede, mai răpede, că n'am timp de așteptat.

— Mai îngăduște puțin, tartarule, că nu te trag copiii de poale.

Dracul îngăduie, căci n'are încotro. Nu trecu mult și ziua se călători. Certul era limpede și luceferii scripitori râdeau la stele; iară luna scoțând capul de după dealuri, se legăna în văzduh, luminând pământul.

— Da nu-l mai svârli, omule?

— Ba am să-l svârl de-acum: dar îți spun înainte să te ștergi pe bot despre dânsul.

— De ce?

— Iaca, de ce: vezi tu colo în lună niște pete?

— Le văd.

— Acolo-s frații mei din ceea lume. Și, Doamne, mare nevoie mai au de fier, pentru potcovit caii. Uită-te bine și vezi, cum îmi fac semn cu mâna, să le dau buzduganul ăsta. Ș'odată și pune mâna pe dânsul.

— Stai, nepriceputule, că buzduganul ăsta îl avem lăsat moștenire dela strămoșul nostru și nu-l putem da nici pentru toată lumea. Ș'odată-ți și smuncește buzduganul din mână și fuga cu el în laz, spunând lui Scaraoschi ce era să pățească cu buzduganul. Atunci Scaraoschi, îngrijit și mânios grozav, cheamă înaintea sa toată drăciimea și bătu din picior, strigând:

— Acum în clipă să se aleagă unul dintre voi, care să meargă și să afurisească pe acest proclat și vrăjmaș cumplit.

Pe loc și vine unul înaintea sa, tremurând.

— Să trăiți, Mârșăvia voastră! Eu mă duc să îndeplinesc nelegiuita voastră poruncă.

— Mergii și dacă-ți fi meșter și-ți izbuiți, să știți c'am să te fac mai mare.

Atunci dracul pornește c'o falcă'n certu și cu una în pământ, și într'o clipă ajunge la punteul Dănilă.

— Măi omule, zise dracul. Tu cu șmichiriile tale, ai tulburat toată drăcimea; da acuș am să te vâr și eu în toate grozile morții. Hai să ne blăstămăm, și care dintre noi amândoi a fi mai meșter, acela să te bantii! Ș'odată și începă dracul a boscorodi din gură și a descânta, că nu știu ce face, de-ți pocnește lui Dănilă un ochiu din cap. Săracul Prepeleac! Se vede că i-a fost scris, tot el să răsplătească și păcatele lepei frăține-său, ale caprei, ale gânsacului logodit și ale boilor ucșiți în pădure. Pesemne blăstămămul găștelor văduvite l-au ajuns, sărmanul!

Doamne! multe mai are de pățimit un pustnic adevărat, când se depărtează de poștele lumești și se gândește la fapte bune!... Prepeleac pustnicul se stricase acum de tot cu dracul... Ș'apoi ce este mai gingaș decât

ochtul? — Dănilă crăpa de durere, dar oricât îl durea de tare, el tot își ținu inima cu dinții, și zise:

— Nu mă sparii tu cu de-al-de-aceste, demon spurcat ce ești. Am să te fac să-ți muști mântle și să pomenești în toată vleața ta!

— Dă, dă, nu mai dondăni atâta din gură, și blastămă și tu acum, să te văd cât ești de meșter.

— Ai să iei burduvul cu bani în spate și-ai să mergi la casa mea, căci blăstămurile părințești nu-s la mine. Înțeles-ai?

Și cum zice, încalecă și Dănilă pe burduv; iară dracu-l umflă în spate și sboară tute ca gândul, taman la casa lui Dănilă Prepeleac. Copiii și nevasta lui, când au văzut un bivol sburând pe sus, au rupt-o de fugă, înspăimântați. Dănilă însă, a început a-l striga pe nume, și ei cunoscând glasul lui, s'au oprit.

— Dragii tatel băteji! Ian veniți încoace și aduceți cu voi și blăstămurile părințești: ragila și pleptenii de pleptănat călți!

Băteji încep a curge toți, care din cotro, cu blăstămurile părințești, în mână. Ii venise acum și lui Dănilă, apa la moară.

— Puneți mâna, copii, pe jupânul ăsta, și începeți a-l blăstâma cum își ști voi mai bine, ca să-i placă și dumisale.

Atunci, lasă pe copii, că și dracul fuge de dânșii. Au tăbărit cu toții pe dânșul și l-au schingiuit după placul lui Dănilă. Și-a început dracul a fișa cât îi lua gura; și scăpând cu mare greu din mâinile lor, hârșcâit și stâlciit, cum era, a lăsat și bani și tot, și s'a dus pe urlași, după ceilalți.

Iară Dănilă Prepeleac, nemai fiind supărat de nimene și scăpând acum de-asupra nevolii, a mâncat și a băut și s'a desfătat până la adânci bătrânețe, văzându-și pe fiii fiilor săi împrejurul mesei sale.

**Să iubiți Asociațiunea „Astra” — cetitori
români ai acestei cărți!**

**Dacă iubiți Asociațiunea aceasta, să știți
că lucrați pentru propășirea noastră, a tu-
turoara!**

**„Astra” vrea o țăranime sănătoasă, de-
șteaptă, vrednică, cu gospodării înfloritoare,
cu încrederea într'un viitor strălucit.**

Calea „Astrei” duce spre mântuire!

**Ultimele numere ale „Bibliotecii popo-
rale” sunt următoarele:**

**Nr. 242. *Cărturari români.* Biografiile de
Ion Agârbiceanu. Material de utilizat și la
conferințe.**

**Nr. 243. *Calendarul pentru popor al Aso-
ciațiunii, pe anul 1938, întocmit de Horia
Petra-Petrescu.***

**Nr. 244. *Din durerile Maramureșului,*
plesă în 3 acte și două tablouri, de George
E. Racoși, trad. de Cornelia Dr. Șotel.**

**Nr. 245. *Cămin pustiit,* plesă teatrală în
3 acte, de Sabin G. Truția.**

**Nr. 246. *Fire de nalbă,* povestiri, de
Sabin G. Truția.**

**Nr. 247. *Poezii patriotice.* Culegere al-
cătuită de Ion Breazu și Ion Chinezu.**

**Nr. 248. *Din vieța sfinților.* Vieța celui
dintre sfinți părinți a părintelui nostru Ioan
Gură de aur, patriarhul Constantinopolului.**

Datorințele bunului român.

I. Ce este Asociațiunea „Astra” ?

È cea mai mare și cea mai veche societate românească din Ardeal, pentru răspândirea culturii în sânul poporului român.

II. Ce a făcut și va face Asociațiunea ?

1. A ajutat în timpuri grele, cu *burse*, tinerii români la învățătură de carte și de meserii. — 2. A înființat o *bibliotecă centrală* în Sibiu. — 3. A înființat un *Muzeu* minunat, cuprinzând mai ales lucruri făcute de harnicele țărânce române, dar și alte celea. — 4. A ținut zeci de mii de *conferențe* populare la sate și la orașe. — 5. A înființat *cursuri pentru analfabeți* (neștiutori de carte). — 6. A înființat *bănci populare și cooperative*. — 7. A tipărit, în zeci și zeci de mii de exemplare, *cărți de învățătură și petrecere pentru popor*. — 8. Tipărește revista „*Transilvania*”. — 9. A înființat *despărțăminte, cercuri culturale, biblioteci populare* la sate. — 10. A ajutat construirea de *Case naționale*. — 11. Ajută tipărirea unei biblioteci pentru cărturarii cu școală mai mare (de către Secțiile „*Astrei*” din Cluj).

III. Ce trebuie să facă orice Român bun ?

1. Să se *înscrisie membru* la Asociațiune (membru fondator 1000 Lei, membru pe viață 500 Lei, membrii activi 50 Lei). — 2. Cărturarii cu știință de carte mai multă să aboneze revista „*Transilvania*” și să cumpere cărțile tipărite de Secțiile „*Astrei*”. Aceștia, și apoi lumea dela sate să *cumpere* broșurile din Biblioteca populară a „*Asociațiunii*” (fiecare coală de tipar de 16 pag. 1 Leu, 50 coale cu 800 pag. 50 Lei)